

Національний університет
«Одеська юридична академія»

Наукові конференції
Одеської школи права

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

28 грудня 2018 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

28 грудня 2018 року

м. Одеса

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Боброва Ю.Ю.
Роль судової статистики у виявленні гендерної асиметрії у судочинстві 8

Криворучко В.О.
Вища юридична освіта як інструмент запровадження
правової системи в Україні 11

Нестеренко О.М.
Особливості правового виховання в Європі 14

Семенова А.П.
Розвиток законодавства у сфері аліментного утримання
одного із подружжя в Україні протягом XX століття 18

Ткач Д.В.
Рівність перед законом: зміст і форми прояву 21

Халушко Є.С.
Структуризація системи права: підходи до визначення 24

Ямпільська В.А.
Становлення та розвиток вчень про компроміс і конфлікт у праві 27

СЕКЦІЯ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Піфко О.О.
Конституційно-правове регулювання права на об'єднання
в професійні спілки в Україні та Польщі 31

**СЕКЦІЯ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

Галовська О.Р.
Класифікація цінних паперів 35

Гільмутдінова К.О., Петровський А.В.
Реквізиція майна громадян України
в умовах запровадження воєнного стану: актуальні питання 38

Кривобок С.В.
Підприємство – об'єкт чи суб'єкт цивільних правовідносин:
історичний експурс 41

Нікітіна Т.О.
Суб'єктний склад правовідносин у справах про відшкодування шкоди,
завданої медичним працівником 44

Погуль О.П.
Окремі аспекти реорганізації споживчих товариств 46

Відповідальний редактор:

Ульянова Галина Олександрівна – віце-президент, проректор з наукової роботи
Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук,
доцент

Укладачі:

Дикий Олег Вікторович – начальник науково-дослідної частини Національного
університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук

Батан Юрій Дмитрович – аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспру-
денції, фахівець науково-дослідної частини, головний радник студентського наукового
товариства НУ «ЮА»

Тенденції розвитку юридичної науки в інформаційному суспільстві:
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 28 грудня
2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової; уклад.: О. В. Дикий, Ю. Д. Батан. –
Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 216 с.

ISBN 978-966-916-725-5

УДК 34(063)

ISBN 978-966-916-725-5

© Національний університет «Одеська юридична академія», 2018

Смородина А.Є. Product placement в Україні та його визначення згідно із законодавством ЄС	50
Стратюк О.М. Історико-правові аспекти розвитку законодавства про медичні заклади на теренах України.....	53
СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	
Ковалишин О.Р. Правові запозичення, рецепція, уніфікація: співвідношення понять	58
Ткаченко Я.О. Теоретико-правові засади діяльності фізичних осіб-підприємців	60
Хомко Л.В. Електронні сервіси у сфері господарської діяльності: електронний кабінет платника податків	63
Яценко С.С. Розмежування націоналізації, примусового відчуження об'єктів нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності, та експропріації	66
СЕКЦІЯ 5. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
Бабіч-Касьяненко К.В. Щодо вдосконалення правового механізму реалізації права осіб з інвалідністю на соціальне забезпечення	70
Кімбур К.С. Аналіз поняття «припинення трудового договору» та «розірвання трудового договору»	73
Любченко Б.В. Основні аспекти колективної угоди у трудовому праві України	77
Любченко Б.В. Колективний договір як акт соціального партнерства	81
Мартинець К.А. Цифрова епоха: позитивний та негативний вплив на трудові відносини	84
Назаренко Є.М. Дискримінація в трудових правовідносинах	88
Трунова Г.А. Правові аспекти інформатизації у системі соціального страхування в Україні	91
Трюхан О.А. Право працівників-мігрантів на зайнятість: теоретико-правовий аспект	95
СЕКЦІЯ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО	
Дзюба В.В. Проблема розмежування понять «обтяження» та «обмеження» прав на землю	99
Копиця Є.М. Державна політика України у сфері зміни клімату як підстава удосконалення законодавства у галузі охорони атмосферного повітря	102
Позняк Е.В. Тенденції розвитку еколого-правової культури в інформаційному суспільстві України	105
СЕКЦІЯ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	
Бобров Ю.О. До питання діяльності військових судів	109
Бояринцева М.А. Досвід зарубіжних країн у сфері розгляду та вирішення публічно-правових спорів у порядку адміністративного судочинства	112
Буряк І.В. Питання визнання права міських територіальних громад як окремого виду об'єднаних територіальних громад, надавати міську гарантію	115
Грудницька С.М. Щодо правової природи відносин учасників енергопростору	118
Іванцов В.О. Принципи адміністративного права як засіб нормотворчої діяльності	120
Корнута Л.М. Щодо питання лояльності державного закріплення принципу лояльності державного службовця	124
Макаренко А.В. Структура процедури прийняття попередніх рішень з питань класифікації товарів згідно з УКТЗЕД	126
Погребняк О.Г. Види адміністративних процедур державної реєстрації актів цивільного стану	130
Рошко В.М. Митна процедура «визначення країни походження товару» як різновид адміністративної процедури	132

СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

ПРАВОВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ, РЕЦЕПЦІЯ, УНІФІКАЦІЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Ковалишин О.Р.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри судочинства

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Початок ХХІ ст. характеризується швидкими темпами глобалізації, перетворенням людства в єдину структурно-функціональну систему. Це стосується перш за все об'єднання, трансформації саме в сфері економічних процесів, соціальних відносин. Але безумовно глобалізація також впливає на процес формування та зміни системи права України, особливо галузі господарського права. Йде мова про такі явища як гармонізація, адаптація, наближення законодавства а також правові запозичення. Саме останнє і є предметом даної наукової статті.

Правові запозичення були предметом дослідження таких вчених як В.А. Слиценков, Л.А. Луць, К.О. Трихліб, А.Я. Сухарев, В. Гомонай, О.Г. Данильян та ін. Разом з тим вищезгаданими вченими акценти були поставлені перш за все на дослідження гармонізації, рецепції права. Правовим запозиченням приділено уваги було значно менше. Тут доцільно співвіднести ці поняття між собою.

На думку Л. Луць, під рецепцією права слід розуміти: «одностороннє запозичення однією державою в іншій юридичних норм, правових термінів, нормативно-правових актів» [1, с. 146].

Часто рецепцію розуміють як «запозичення, сприйняття будь-якою національною правовою системою принципів, інститутів, основних рис іншої національної системи» [2, с. 453].

Рецепція норм європейського права може бути позитивною і негативною: позитивна передбачає внесення до національного законодавства норм права ЄС без їх зміни, а негативна – виключення з національного законодавства норм права, які не відповідають міжнародному праву [3, с. 9]. Саме тут, на нашу думку, криється одна із відмінностей рецепції права від правового запозичення. Правове запозичення завжди пов'язане з сприйняттям певної невідомої досі правової норми чи правового інституту. Неможливим є запозичення правової норми лише шляхом виключення з національного законодавства норм, які не відповідають міжнародному праву чи праву правової системи, з якої береться таке запозичення.

Важливо співвіднести поняття правових запозичень із терміном «уніфікація», яка набуло особливої популярності у зв'язку із наближенням законодавства України до права Європейського Союзу.

В. Гомонай розуміє уніфікацію права (законодавства) як процес впровадження у національні правові системи єдиних юридичних норм із метою зближення цих правових систем або створення на їх основі спільної міжнародної правової системи [4, с. 209].

В юридичній енциклопедії Б. Н. Топорніна зазначено, що уніфікація може здійснюватися на багатосторонній (універсальна уніфікація), регіональній (в межах інтеграційних об'єднань) і двосторонній (у двосторонніх угодах) основі [5, с. 1131].

Таким чином, кінцевою метою а в подальшому результатом уніфікації є зближення правових систем, схожість правових інститутів не окремо взятої держави, а як мінімум двох країн. На прикладі права Європейського Союзу це полягає в приведенні законодавства держав-членів до певних єдиних стандартів в тому числі шляхом творенням асці компатаіаіге. А одним із найбільш яскавих прикладів уніфікації правових норм господарського права на міжнародному рівні є Принципи міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА (UNIDROIT) [6]. Дані принципи стали результатом діяльності вчених практиків ряду держав і містять в собі найбільш універсальні правові норми в сфері укладення та виконання господарських договорів.

Тому правове запозичення не можна ототожнювати із уніфікацією. Внаслідок сприйняття правовою системою України певних положень права іноземної держави не відбувається перейняття правом іноземної держави особливостей правової системи України. З цього, до речі, випливає одна із ознак правового запозичення як процесу – односторонність. Правове запозичення – завжди є одностороннім процесом.

Адаптація, гармонізація відрізняється від правових запозичень також за своєю метою. Метою гармонізації, адаптації законодавства є досягнення його відповідності правовим принципам наднаціональних утворень (Європейський Союз, СНД тощо), рішенням Європейського суду з прав людини тощо. Так відповідно до Розділу I Закону України № 1629-IV від 18 березня 2004 року «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу є досягнення відповідності правової системи України асціс компатаіаіге з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом (ЄС) до держав, які мають намір вступити до нього [7].

Застосування правових запозичень не ставить за мету узгодження певного правового інституту з якими-небудь засадами. Першочерговою метою будь-якого запозичення є заповнення прогалін, білих плям у регулюванні певних правовідносин у внутрішньому законодавстві.

Хоча як наслідок запозичення певне зближення внутрішнього законодавства із міжнародним правом, наднаціональним правом не виключається.

Таким чином, відмінність правових запозичень від уніфікації та рецепції полягає в тому, що правове запозичення завжди пов'язане з сприйняттям певної невідомої досі правової норми чи правового інституту. Неможливим є запозичення правової норми лише шляхом виключення з національного

законодавства норм, які не відповідають міжнародному праву чи праву правової системи, з якої береться таке запозичення.

Відмінність правових запозичень від уніфікації полягає в тому, що внаслідок сприйняття правовою системою України певних положень права іноземної держави не відбувається перейняття правом іноземної держави особливостей правової системи України (що має місце при уніфікації).

Література:

1. Лудь Л. Основні заходи та способи європейської правової інтеграції / Право України. 2002. № 5. С. 146–148.
2. Сухарев А. Я. Большой юридический словарь; под ред.: А. Я. Сухарев, В. Е. Крутских. М., 2004. 810 с.
3. Данильян О. Г. Гармонізація європейського і національного права: теоретико-методологічний аспект / Проблеми державно-правового розвитку в умовах європейської інтеграції і глобалізації: матеріали міжнар. наук. семінару (м. Харків, 16 трав. 2008 р.). Х.: Право, 2008. С. 8–10.
4. Гомонай В. Зближення законодавства України з правовою системою Європейського Союзу / Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. Київ, 2009. Вип. 44. С. 204–212.
5. Топорнин Б. Н. Юридическая энциклопедия. М., 2001. 1272 с.
6. Принципи міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА (UNIDROIT) / URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_920.
7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629-IV від 18 березня 2004 року / URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

Ткаченко Я.О.

студентка IV курсу Навчально-наукового інституту права
Національний університет державної фіскальної служби України

Конституція України закріплює право на підприємництво, не забороняє законом, як основоположний чинник для провадження комерційної господарської діяльності в Україні. Це право гарантує людині можливість вибору своєї діяльності, альтернативу найманій праці – роботу на підприємстві з метою одержання прибутку.

Фізичні особи вправі здійснювати підприємницьку діяльність як створенням, так і без створення юридичної особи. Фізична особа, яка створила підприємство, здійснює підприємництво без створення юридичної особи, набуває статусу фізичної особи-підприємця. Таким чином, фізична особа-підприємець – це суб'єкт господарювання, що реалізовує власне пра-

цю шляхом провадження самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, з метою досягнення економічних та соціальних результатів і одержання прибутку.

Для позначення її правового статусу вживаються також терміни «підприємець», «приватний підприємець», «індивідуальний підприємець», «ФОП», «суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа». Це зумовлено тим, що в законодавстві в різні історичні проміжки часу ці терміни прямо чи опосередковано були вживані, тому вкорінились у наукову літературу і є живими донині.

Важливим аспектом у розумінні поняття «фізична особа-підприємець» є той факт, що еволюція підприємницької думки, відбувалася у контексті економічної категорії. Вперше в науковий обіг поняття «підприємництво» було введено англійським вченим Річардом Кантільоном, який визначив це поняття як економічну категорію [1]. Вагомий внесок у теоретичних дослідженнях зробили такі відомі економісти, як: А. Сміт – розглядав підприємця як власника певного майна, метою діяльності якого є отримання прибутку; А. Маршалл – виділив організаторську функцію підприємця, як окремих фактор виробництва [2]. Нові ознаки, які виходять за звичні межі економічних понять виділив Й. Шумпетер який визначав підприємця як людину, що намагається створити нову ідею або винахід на успішну інновацію [3].

Вважаємо за необхідне, розглядати поняття «фізична особа-підприємець», не лише як економічну категорію, а й як правову. Це пов'язано з тим, що однією з головних ознак діяльності є правомірність, або, як вживається цей термін в юридичній літературі – «легальність». Ця ознака дає підстави стверджувати, що фізична особа-підприємець у першу чергу є правовою категорією, з моменту державної реєстрації, а у процесі своєї діяльності вона набуває економічних критеріїв.

Починаючи з 90-х років у наукових джерелах, під державною реєстрацією суб'єктів підприємницької діяльності розуміється юридично регламентований порядок визнання (підтвердження) факту створення підприємця у будь-якій організаційно-правовій формі з метою обліку та контролю за законністю виникнення, реорганізації та ліквідації [4, с. 24–35].

Державна реєстрація здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі – Закон) через Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Документи для державної реєстрації можуть подаватися у паперовій формі або поштовим відправленням або електронній формі. Документи в паперовій формі приймаються за описом, примірник якого у день їх надходження видається заявнику з відміткою про дату їх отримання та кодом доступу в той спосіб, відповідно до якого були подані документи [5].

Документи в електронній формі подаються заявником через портал електронних сервісів у порядку, визначеному Міністерством юстиції України в Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи [5].

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

28 грудня 2018 р., м. Одеса

Підписано до друку 31.12.2018. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 12,56. Тираж 100. Замовлення № 0119-06.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавничий дім «Гельветика»
65009, м. Одеса, вул. Сегедська, 18, офіс 431
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: [mailbox@helvetica.com.ua](mailto:mailto:mailbox@helvetica.com.ua)
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.